

גמרא

הגמרא דנה במה ששינו במשנתנו (לעיל נב), שחמור יוצא במרדעת
בזמן שהיא קשורה בו: **אמר שמואל, והוא** – מה ששינו שחמור
יוצא לרשות הרבים במרדעת בזמן שהיא קשורה בו, לא נאמר אלא
באופן שהמרדעת קשורה לו [ו-לחמור] **מערב שבת**, שבכך הוכיח
שהחמור צריך את המרדעת לחממו, והיא משמשת לו כמלבוש
ואינה משא, אבל אם לא היתה קשורה לו מערב שבת היא נחשבת
משא, ואינו יוצא בה.

הגמרא מדייקת מהמשנה להלן כדברי שמואל: **אמר רב נחמן,**
מתניתין נמי דיקא – מדברי המשנה שלפנינו בפרק זה גם כן יש
לדייק כדברי שמואל, **דיקא** – שכן שינו (להלן נד), **אין החמור יוצא**
לרשות הרבים **במרדעת בזמן שאינה קשורה לו**. ויש לשאול
במשנה זו, **היכי דמי** – במה מדובר, **אילימא** – אם נאמר שמדובר
באופן שהמרדעת אינה קשורה לו [ו-לחמור] **כלל**, יש להקשות,
פשימא – הלא הדבר פשוט מסברא שאין החמור יוצא בה, והמשנה
אינה צריכה ללמדנו, שכן באופן זה יש לחוש **דילמא נפלה ליה** –
שלא תיפול המרדעת מהחמור, שהרי היא אינה קשורה בו, ובעליו
ישכח **ואתי לאתויי** – ויבוא להביא את המרדעת בידו, ויעבירו ארבע
אמות ברשות הרבים. **אלא לאו** – ודאי מדובר במשנה זו באופן
שהמרדעת קשורה לחמור, אלא שהיא אינה קשורה לו **מערב**
שבת, ועל כך אמרה המשנה שאין החמור יוצא בה. **מכלל** – משמע
מזה, **דרישא** – שברישא [כלומר במשנתנו] ששינו שחמור יוצא
במרדעת, מדובר באופן שהמרדעת קשורה לו **כבר מערב שבת**,
וכדברי שמואל. מסיקה הגמרא: **שמע מינה** – אכן יש להוכיח כן.

הגמרא מוכיחה כדברי שמואל מברייתא: **תניא נמי הכי** – שינו כן
בברייתא כדברי שמואל, **חמור יוצא בשבת לרשות הרבים**
במרדעת, בזמן שהיא קשורה לו מערב שבת, שבאופן זה אין
המרדעת נחשבת משא אלא מלבוש לחממו, **ולא יוצא באוקף**
ו-כיסוי עץ הנתון על גבי המרדעת, כדי שלא יתחכן המשא בגוף
החמור, **אף על פי שהאוקף קשורה לו מערב שבת**, משום
שהאוקף לעולם משא הוא, ולא מלבוש לחממו. **רפן שמעון בן**
נפילא אומר, אף באוקף שבת, שאף הוא מעיל לחממו ונחשב
ל-האוקף לחמור **מערב שבת**, **אוקף** יוצא החמור, **בזמן שקשורה לו**
מלבוש ולא משא, **ובלבד שלא יקשור לו** [ו-לחמור] **מסריקין** –
רצועה שקושרים בקדמת הבהמה, האוחזת את האוקף והמשא שעל
גבה במקומם שלא ירדו לזנבה בשעה שעולה בהר, **ובלבד שלא**
יקשור לו [ו-לחמור] **רצועה שנותנים תחת זנבו** כדי לאחוז את
האוקף והמשא במקומם שלא ירדו על צואר הבהמה בשעה שהיא
יורדת בעמק, מפני שברצועות אלו הוא נראה כבא להטעינו משא.

הגמרא דנה האם מותר לתת מרדעת על גבי חמור בשבת כדי
לחממו, כשהוא עומד בחצר ואינו יוצא לרשות הרבים: **בעא מיניה**
[ו-שאל] **רב אסי בר נתן מרב חייא בר רב אשי, מהו** – האם מותר
ליתן מרדעת על גבי חמור בחצר **בשבת** כדי לחממו מהצינה, ולא
לצאת עמו לרשות הרבים. **אמר ליה** – השיב לו רב חייא בר רב אשי
לרב אסי בר נתן, **מותר**. חזר רב אסי בר נתן **ואמר ליה** – שאל אותו
[את רב חייא בר רב אשי], **כי מה ההבדל בין זה** [ו-נתינת מרדעת]
שאמרת שמותר, לבין נתינת **אוקף** שאסורה. **אישתיק** – שתק רב
חייא בר רב אשי ולא השיב לרב אסי בר נתן על שאלתו.

סבר רב אסי בר נתן שרב חייא בר רב אשי אינו משיב לשאלתו משום
שהוא סבור שאין בדבריו ממש, משום שאף אוקף מותר לתת על גבי
החמור בשבת, ועל כן **איתיביה** – הקשה לו, שינו בברייתא, **אוקף**
שעל גבי חמור ובא להסירו מעליו בשבת כדי לצננו מחימום המשא
שנשא בערב שבת, **לא ימלטנה** [ו-את האוקף] **בירו**, **אלא כיצד**
יעשה, מתיר את החבל הקושר את האוקף מתחתיו, ו**מוליכה**
ומביאה – ומוליך ומביא את החמור **בביתו**, ומתוך כך הוא
[ו-האוקף] **נפיל מאיליו** מעל גבי החמור. מוכיח רב אסי בר נתן:
השתא – עתה יש ללמוד קל וחומר, אם ליפול את האוקף מעל גבי

החמור **אמרת** – אמרה הברייתא שלא יטול בשבת, **להניח** את
האוקף על גבי החמור **מיפעה** – האם צריך לומר שאסור, הלא הדבר
פשוט, משום שנראה כבא להטעינו משא. אם כן, שבה הקושיא במה
שונה מרדעת מאוקף, שכשם שאסור לתת אוקף על גבי החמור
בחצר, כך יש לאסור נתינת מרדעת.

משיבה הגמרא: **אמר ליה רבי ירמיה** לרב אסי בר נתן, **שכניה** – עזוב
אותו ו-את רב חייא בר רב אשי ואל תקשה על דבריו מהברייתא,
משום **דפרביה סבידא ליה** – שהוא סובר כדברי רב שהוא רבו, שכן
מצינו **דאמר רב חייא בר אשי, שאמר רב, תולין מרסקל** [ו-סל]
מלא בשעורים **לבהמה** בצוארה **בשבת**, ופיה נתון לתוכו והיא
אוכלת מהשעורים, כדי להקל עליה שלא תטרח לשוח ולאכול מן
הארץ. ומההיתר לתלות טרסקל יש ללמוד קל וחומר אף לנתינת
מרדעת שהיא מותרת, ו**מה היתם** – שם בתליית טרסקל, **דמשום**
תענוג – שעושים כן רק לתענוג הבהמה שלא תטרח לשוח לארץ,
שרי – מותר לתלות, **הכא** – כאן בנתינת מרדעת, **דמשום** – שעושים
כן מפני **צער** החמור, שמצטער מפני הצינה, **לא כל שבין** שמותר
לתת על גביו בשבת. אם כן, שיטת רב שמותר לתת מרדעת על גבי
החמור בשבת, ואין לחוש שנראה כבא להטעינו משא, ואף תלמידו
רב חייא בר אשי סובר כמותו, ולכן השיב שהדבר מותר.

מביאה הגמרא את דברי שמואל החולק על רב, ואוסר לתלות
טרסקל בצואר הבהמה: **שמואל אמר**, לתת מרדעת על גבי החמור
מותר, שהיא באה מחמת צער, ודרכו של החמור בכך והיא מלבוש
שלו, אבל לתלות בצואר הבהמה **מרסקל** – סל עם שעורים לאכילה
אסור, מפני שהוא בא רק לתענוג שלא תצטרך לשחות לאכול
מהארץ, ולכן הוא נחשב משא.

הגמרא מביאה מעשים שהיו בענין מחלוקת רב ושמואל בטרסקל.
מספרת הגמרא: **אזל** [ו-הלך] **רב חייא בר יוסף, ואמרה לשמעיה**
דרב – ואמר את שמועתו של רב, שהתיר לתלות טרסקל, **קמיה**
דשמואל – לפני שמואל. **אמר ליה** [לו] שמואל לרב חייא בר יוסף,
אי הכי אמר אבא – אם אכן כך אמר רב, הלא מוכיח שהוא לא
ידע במילי דשבתא – אינו יודע בהלכות שבת **ולא כלום**, שבדאי
אסור לתלות טרסקל בצואר הבהמה בשבת, כפי שהתבאר. עוד
מספרת הגמרא: **בי סליק** – כאשר עלה **רבי ירמיה** מבבל לארץ
ישראל, **אשכחיה** [ו-מצאו] **לרבי בנימין בר יפת דתיב וקאמר ליה**
משמיה דרבי יוחנן – שישב ואמר שמועה זו בשם רבי יוחנן, **נזתנין**
– מותר לתת מרדעת על גבי חמור **בשבת**. **אמר ליה** [לו] רבי זירא
לרבי בנימין בר יפת, **יישר** – יפה אמרת, **וכן תרנמה** – וכדברך ביאר
הלכה זו **אריוף בבבלי**. שואלת הגמרא: **אריוף מנו** – מי הוא החכם
המכונה 'אריוף', הלא הוא שמואל, **והא** [ו-והלא] **רב נמי אמר** –
גם רב אמר כן, שאף הוא התיר לתת מרדעת, ומדוע אמר רבי זירא
כן רק בשם שמואל. משיבה הגמרא: **אלא** כך היה המעשה, **שמעיה**
דהיה מסיים ביה – שמע רבי זירא את רבי בנימין בר יפת שהוסיף
בסיים דבריו, לאחר שאמר שמותר לתת מרדעת על גבי החמור, **ואין**
תולין מרסקל בצואר הבהמה **בשבת**, ועל כך **אמר ליה** [לו] **יישר**
– יפה אמרת, **וכן תרנמה** **אריוף בבבלי** – וכדברך ביאר הלכה זו
שמואל בבבלי, שהוא התיר במרדעת ואסר בטרסקל, ואילו רב התיר
אף בטרסקל.

הגמרא שבה לשאלת רב אסי בר נתן, מהו החילוק בין מרדעת
לאוקף. אומרת הגמרא: **דבולי עלמא מיהת** – מכל מקום כולם
סוברים **שמרדעת מותר** לתת על גבי החמור, ושוב יש לשאול
כשאלת רב אסי בר נתן, **מאי שנא** – במה שונה נתינת מרדעת שהיא
מותרת, מנתינת **אוקף** שהיא אסורה, שמהברייתא שאסרה ליטול
אוקף ללמדנו שאסור גם לתת.

הגמרא משיבה שאין ללמוד מהברייתא שאסרה ליטול אוקף שאסור
אף לתת, ומבארת בשתי דרכים. משיבה הגמרא: אין ללמוד
מהברייתא שאסרה ליטול אוקף שאסור אף לתת, משום **דשאני היתם**
– שונה הדבר שם בנטילה, משום **דאפשיך דנפיל מילא** – שאפשר

1 להוליך ולהביא את החמור, והאוכף יפול מאליו, כפי שאכן אמרה
2 הברייטא שיעשה כך, ולכן אסור ליטלו בידיו. ואין להוכיח משם
3 לאסור את הנתינה, שכן האוכף לא יינתן מאליו, ולכן מותר לתת
4 בעצמו. מוסיפה הגמרא להשיב: **רַב פִּסְאֵא אָמַר**, יש לחלק בין נטילת
5 אוכף לנתינתו, שכן **כָּאֵן** – [בנתינה] נותן כדי לְחַמְמָה – [את החמור],
6 ואילו **כָּאֵן** – [בנטילה] נוטל כדי לְצַנְנָה – [את החמור] מחום המשא
7 שנשא בערב שבת, ובאשר בא לְחַמְמָה אֵית לָהּ צַעְרָא – יש לחמור
8 צער אם לא יתן עליו את האוכף מפני הצינה, ולכן מותר לתת, ואילו
9 כאשר בא לְצַנְנָה לִית לָהּ צַעְרָא – אין לו צער בדבר, ולכן אסור
10 ליטול. מבאר הגמרא מדוע אין לחמור צער כשבא לצננו: וְהֵיכֵינּוּ
11 דְאָמְרֵי אִינְשֵׁי – שזוהו המאמר שרגיל בפי בני אדם, חָמְרָא – [חמור]
12 אֶפְרִילוֹ בְּתַקִּיפַת תַּמּוּז שהיא חמה, קָרִירָא לָהּ – [קר לו]. ולכן, אין
13 להוכיח מהברייטא שאסור לתת אוכף, אלא מותר לתת בין אוכף
14 ובין מרדעת.

15 הגמרא שבה למחלוקת רב ושמואל בתליית טרסקל, ומקשה על
16 שמואל שאסר: **מִיִּתְיָב** – הקשו בני הישיבה על שמואל שאסר
17 לתלות טרסקל בצואר הבהמה, שנינו בתוספתא (פ"ה ה"ה), **לֹא יֵצֵא**
18 **הַפֶּסֶם** לרשות הרבים **בְּזַנְבִּי שׁוּעָל** שתולים לו בין עיניו כדי שלא
19 תשלוט בו עין הרע, וכן **לֹא יֵצֵא הַסּוֹס בְּזִהְרֵירוֹ** – [לשון של זהורית]
20 שתולים לו **בֵּין עֵינָיו** לנוי, וכן **לֹא יֵצֵא הֶזֶב בְּכִים שְׁלֹו** שתולים
21 באמתו כדי לקבל את זובו ולמנות את ראיותיו, וכן **לֹא יֵצֵאוּ עֵינִים**
22 **בְּכִים** שְׁקוּשְׁרִים להם בְּדִדְיָהוּ, וְלֹא תֵצֵא פֶרֶה בְּחֶסֶם שְׁנוֹתַיִם
23 בְּפִיָּה כדי שלא תרעה בשדות של אחרים, וכשבאה למקום המרעה
24 שלה מסירים אותו מפיה, וְלֹא יֵצֵאוּ סִיִּיחִים – [חמורים צעירים]
25 בְּמִרְסָקָלִין – [בסלים] שתלויים להם בְּפִיָּהם לאכול מהם לְרִשּׁוֹת
26 הָרָבִים, וְלֹא תֵצֵא בְּהֶמָּה בְּסַנְדָּל של מתכת שְׁנוֹתַיִם לה בְּרַגְלֶיהָ כדי

27 שלא תינזק מהאבנים, וְלֹא תֵצֵא בהמה בְּקָמִיעַ – [כתב שתולים
28 לחולה לרפואה] אָף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹמָחָה – ריפא כבר שלוש
29 פעמים, וְזוּ – ובדין זה יש חוֹמֶר – [חומרא] בְּבִהְמָה מִבְּאָדָם. אָבֵל
30 יוֹצֵא הוּא – [הבהמה] לרשות הרבים בְּאָגֵד שֶׁעַל גְּבִי הַמִּכָּה,
31 וּבְקִישִׁישֵׁין – [לחות] שְׁמַעְמִידִים בקשירה עַל גְּבִי הַשֶּׁכֶר – עצם
32 שנשברה, כדי שתעמוד במקומה ולא תזוז לצדדים ועל ידי כך
33 תתחבר, וְכֵן יוֹצֵאת הבהמה בְּשִׁילָא – [כיסוי המתהווה סביב העובר]
34 הַמְדוּלְדָּלֶת בָּהּ – [שיצאה מגופה במקצת]. וְכֵן פּוֹקְקִין לָהּ זֶוֶג –
35 סותמים לבהמה פעמון התלוי בְּצוּאָרָהּ, וְכֵן הִיא מְטִיילַת עִמּוֹ – [עם
36 הפעמון התלוי לה] בְּחֶצֶר. מדייקת הגמרא: קָתַנִּי מִיִּהָת – מכל מקום
37 שנינו, וְלֹא יֵצֵאוּ סִיִּיחִין בְּמִרְסָקָלִים שתלויים להם בְּפִיָּהם לְרִשּׁוֹת
38 הָרָבִים, וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק, דווקא לְרִשּׁוֹת הָרָבִים הוּא שְׁשֵׁנִי דָּלָא – שלא
39 יצאו, הָא בְּחֶצֶר שְׁפִיר דָּמִי – אבל בחצר יוצאים בטרסקל. וְיֵשׁ
40 לְשֹׂאוֹל, מֵאֵי – במה מדובר, לָאוּ – האם לא מדובר בסייחים גדולים
41 שצוארם ארוך, שאין להם צער לשחות לאכול מן הארץ, וְאָף עַל פִּי
42 כֵּן מוֹתֵר לַתּוֹלֹת להם טרסקל בחצר מִשּׁוּם תַּעֲנוּג, להקל עליהם
43 שלא יצטרכו לשחות, וקשה לשמואל שאסר לתלות טרסקל אף
44 בחצר.
45 מתרצת הגמרא: לָאוּ – לא מדובר בסייחים גדולים, אלא בסייחים
46 קְטַנִּים, שרגליהם ארוכות ולכן הם גבוהים, וצוארם קצר ואינו מגיע
47 לארץ, וּמִשּׁוּם צַעַר תּוֹלִים להם טרסקל, שיש להם צער לשווח לארץ
48 לאכול, ובמקום צער אף שמואל מודה שמותר לתלות להם טרסקל
49 בחצר.
50 מוסיפה הגמרא ומדייקת שאכן מדובר בסייחים קטנים: דִּיקָא גְּמִי –
51 וכך גם יש לדייק, דְּקָתַנִּי – שכן שנינו דין זה של סייחים

לרפואתה, מפני שאסור לטרוח לצרכה, אבל אדם שאחזו דם
 [ו-]שהתרבה הדם בגופו [מַעְמִידִין אוֹתוֹ] בשבת בַּמִּים בְּשִׁבְלִי שִׁצְמָנָן
 בהם לרפואתו, שהתירו לטרוח טרחה מועטה כזו מחמת צער, ואילו
 בהבמה לא התירו. ואם כן, אף בנתינת מרדעת הבאה מחמת צער
 הצינה אסור לטרוח, וקשה על אמוראים אלו שהתירו. מתרצת
 הגמרא: אָמַר עוֹלָא, מה ששינוי בברייתא שאסור להעמיד את
 הבמה במים אינו משום טרחה, שמותר לטרוח מחמת צער הבמה,
 אלא נִזְיָרָה מְשֻׁם שְׂמָא יבואו להתיר גם שְׁחִיקַת סַמָּנִין לרפואה,
 שהוא איסור מן התורה משום טוחן. מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן
 שהטעם שאסור להעמיד בהמה במים הוא שמא יתיר לשחוק
 סמנים לרפואה, אָדָם שאחזו דם נָמִי – גם כן יש לאסור להעמידו
 במים מחשש זה, ובברייתא שנינו שבאדם מותר. מתרצת הגמרא:
 הטעם שְׂאָדָם מותר להעמידו במים, משום שהוא נִרְאָה בְּמִיָּכָר –
 כמתקרב במים, ואין הרואה מבחין שהוא עושה כן לרפואה, ולא
 יבוא להתיר שחיקת סמנים. מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שאדם
 מותר להעמידו במים משום שנראה כמתקרב, הלא בְּהִמָּה נָמִי [ו-]גם
 כן יש לומר שְׂנִרְאָה בְּמִיָּכָר – כמקרה, ואין הרואה מבחין שהוא
 מעמידה לרפואה, ומדוע אסור להעמידה במים. מתרצת הגמרא: אִין
 מִיָּכָר לְבִהמָה – אין רגילות לקרר בהמה במים, ולכן הדבר נראה
 לכל שהוא עוסק ברפואה, ויבואו להתיר שחיקת סמנים.
 הגמרא דנה האם אכן גזרו שלא יעסוק ברפואה בהמתו, אף שהיא
 עלולה למות. מקשה הגמרא: וְלִבְהִמָּה – ובמקום שאם נאסור עליו
 את הדבר הוא יפסיד את בהמתו, מִי גִזְרִין – האם אנו גוזרים,
 וְהִתְנִיָּא – והלא שנינו (תוספתא פ"ח ה"ז), הִתְנָה בְּהִמָּה עוֹמֶדֶת חוץ
 לְתַחוּם שבת שלו, עומד במקומו בתוך התחום וקוֹרָא לָהּ וְהִיא בָּאָה
 אליו. מבארת הגמרא: וְלֹא גִזְרִין – ואין אנו גוזרים לאסור עליו
 לקרוא לה, מחשש דִּילְמָא אֵתִי לְאִתִּי – שמא מתוך שהוא עוסק
 בהבאתה על ידי קריאה יבוא לצאת חוץ לתחום כדי להביאה.
 והטעם שלא גזרו כן, מפני שאם לא יקרא לה היא תאבד ממנו, ולא
 גזרו חכמים במקום הפסד כזה. אם כן, אף באחוז דם אין לפרש
 שהאיסור להעמידה במים הוא מגזירה שמא ישחוק סמנים, שלא
 גזרו חכמים במקום שהוא עלול להפסיד את בהמתו. מתרצת
 הגמרא: אָמַר רַבִּינָא, יש לפרש את דברי הברייתא, שמדובר בְּגִזְזָן
 שְׂתַחוּם הבהמה אינו שוה לתחום הבעלים, וְהִיא תַּחוּם שבת שְׁלָהּ
 [ו-]של הבהמה [מוֹבִלָע] [נכנס] בְּתוֹךְ תַּחוּם שבת שְׁלֹו [ו-]של
 הבעלים, כלומר שהתחום שלה מסתיים לפני סוף התחום שלו,
 והבהמה לא יצאה חוץ לתחום שלו אלא רק חוץ לתחום שלה, ובין
 שיצאה מתחומה אסור להוציאה מארבע אמות שהיא עומדת בהם,
 ולכן לא יוציאה בידיו, אלא קורא לה והיא באה. ואכן, אם יצאה
 מחוץ לתחום שלו אסור לקרוא לה, שגזרו שמא יצא מחוץ לתחום
 שלו, אף שבכך יפסיד את בהמתו.
 הגמרא מתרצת תירוצו שנתקלה על הקושיא מהברייתא, ומביאה
 מחלוקת תנאים בגזירת שחיקת סמנים בבהמה. מוסיפה הגמרא
 לתרוץ: רַב נְחֶמְךָן בְּרִי יִצְחָק אָמַר, הגזירה שאמרנו שאסור להעמיד
 את הבהמה במים משום שיבואו להתיר שְׁחִיקַת סַמָּנִין, היא גוֹפָה
 תַּנְיָא הִיא – שנויה במחלוקת תנאים, שיש תנא שאינו גזר כן. דִּתְנִיָּא
 בברייתא, בְּהִמָּה שְׂאֲבָלָה הרבה פְּרָשִׁין, וחלתה מחמת האכילה,
 לֹא יִרְצָנָה – לא ירצו את הבהמה בְּחִצָּר בְּשִׁבְלִי שִׁתְרַפָּה – שהיו
 מעיה רפויים ותשלשל, שזו רפואתה, משום שיש לחוש שמתוך
 שעוסק ברפואה יבוא להתיר שחיקת סמנים. וְרַבִּי אוֹשְׁעִיא מְתִיר
 להריץ אותה כדי שתתרפה, שלא גזרו לאסור רפואה משום שיבואו
 להתיר שחיקת סמנים. ואם כן, הנתנא שאסור להעמידה במים סובר
 כנתנא קמא, שגזרו ברפואה משום שחיקת סמנים, והנתנא שהתיר
 לקרוא לבהמה העומדת מחוץ לתחום סובר כרבי אושעיא, שלא
 גזרו במקום שהוא מפסיד את בהמתו, ולכן לא גזרו משום שחיקת
 סמנים, וכן לא גזרו שמא יצא אליה מחוץ לתחום, ומותר לקרוא
 לבהמתו העומדת מחוץ לתחום שלו. מביאה הגמרא את פסק

דִּמְיָא דְקָמִיעַ – באופן דומה לדין קמיע שנשנה בסמוך לו, שהוא בא
 מחמת חולי, ואף טרסקל בא מחמת חולי וצער של סיידים קטנים
 המצטערים לשחות לאכול מהארץ. מסיקה הגמרא: שְׂמַע מִיָּנָה –
 אכן יש לדייק ולהוכיח כן.
 מכיון שהובאה הברייתא להוכיח בענין תלית טרסקל, דנה הגמרא
 בביאור דבריה: אָמַר מֶר – הובא לעיל בברייתא, וְלֹא תצא בהמה
 בְּקָמִיעַ [ו-]כתב שתולים לחולה לרפואה [אָף עַל פִּי שְׂהוּא מוֹמָחָה
 – ריפא כבר שלוש פעמים. מקשה הגמרא: וְהָא אֲנִי תַנֵּן – והלא אנו
 שנינו במשנה לגבי אדם (הלל ס.), וְלֹא יצא אדם בְּקָמִיעַ שְׂאִינוּ
 מוֹמָחָה, ויש לדייק ממשנה זו, הָא – אבל במוֹמָחָה שְׂפִיר דְמִי –
 מותר לאדם לצאת, ובמה שונה בהמה מאדם שלא תצא אף בקמיע
 מומחה. מתרצת הגמרא: הָכָא נָמִי – כאן בברייתא ששנינו שלא
 תצא הבהמה בקמיע, גם כן מדובר בקמיע שְׂאִינוּ מוֹמָחָה, כמו
 ששנינו באדם שלא יצא בקמיע שאינו מומחה. מקשה הגמרא: וְהָא
 [ו-]הלא [אָף עַל פִּי שְׂהוּא] [ו-]הקמיע [מוֹמָחָה קָתַנִּי – שנינו בברייתא
 שלא תצא בו הבהמה, וכיצד נעמיד שמדובר בקמיע שאינו מומחה.
 מתרצת הגמרא: הברייתא דיברה בקמיע שהוא מוֹמָחָה לרפואת
 אָדָם, וְאִינוּ מוֹמָחָה לרפואת בְּהִמָּה, כגון שריפא שלושה בני אדם
 ולא ריפא שלוש בהמות, ועל כך אמרה הברייתא, שאף על פי שהוא
 מומחה לאדם, כיון שאינו מומחה לבהמה אינה יוצאת בו. מקשה
 הגמרא: וְכִי אִיכָא – והאם יש קמיע שהוא מוֹמָחָה לרפואת אָדָם
 וְלֹא הָיִי [ו-]ואינו מוֹמָחָה לרפואת בְּהִמָּה, הלא מכיון שריפא
 שלושה בני אדם הדבר מוכיח שהוא מועיל, וכשם שמועיל לאדם כך
 מועיל לבהמה ונחשב מומחה לה. מתרצת הגמרא: אִין [ו-]כן, קמיע
 המומחה לאדם אינו מומחה לבהמה, משום שְׂאָדָם דְאִיתִּי לִיה מוֹלָא
 – שיש לו מלאך המדבר בזכותו, הקמיע מְסִיעֵ לִיה [ו-]לו והוא
 מתרפא, אך בְּהִמָּה דְלִית לָהּ מוֹלָא – שאין לה מלאך המדבר
 בזכותה, הקמיע לֹא מְסִיעֵ לָהּ ואינה מתרפאת, ולכן אינו נחשב
 מומחה לבהמה עד שירפא שלוש בהמות.
 מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שהברייתא דיברה בקמיע שאינו
 מומחה לבהמה, אבל בקמיע המומחה לה היא יוצאת, מָא – מהו
 הדבר שאמרה הברייתא, וְהָ חוֹמְרָא [ו-]חומרא [בְּהִמָּה מְבַאֲרִים,
 הלא אין בה כל חומרא מאדם, שהרי אדם גם כן אינו יוצא בקמיע
 שאינו מומחה לו. מתרצת הגמרא: מִי סְבֵרַת – וכי סובר אתה
 דְאִתְקַמֵּי קָאִי – שעל האיסור לצאת בקמיע אמרה הברייתא שזו
 חומרא בבהמה מאדם, לא כן הוא, אלא אִתְקַמֵּי קָאִי – על הדין שלא
 תצא הבהמה בסנדל שברגליה אמרה הברייתא כן, שזו חומרא
 בבהמה מאדם, שאדם יוצא בסנדל.
 הגמרא שבה למה שהתבאר לעיל (ע"א), שרב ושמואל ורבי יוחנן
 התירו לתת מרדעת על גבי החמור בשבת, ומקשה על כך מברייתא.
 מקשה הגמרא: תָּא שְׂמַע – בא ושמע ראייה לענין נתינת מרדעת על
 גבי החמור בשבת מברייתא, סְבִין מכה בשמן וּמְפַרְכְּסִין – מסירים
 את גלדי המכה לְאָדָם בשבת, וְאִין סְבִין מכה בשמן וּמְפַרְכְּסִין –
 מסירים את גלדי המכה לְבִהמָה בשבת, מפני שאסור לטרוח בשבת
 לצורך בהמה. ויש לשאול בברייתא זו, מָא – במה מדובר, לָאו –
 האם לא מדובר באופן דְאִיכָא – שיש בה מְכָה, וְסָךְ ומפרכס מְשֻׁם
 צֶעַר המכה, ואמרה הברייתא שלא יטרח לצורך בהמה, מבואר
 שאסור לטרוח לצורך בהמה אף במקום צער, ואף נתינת מרדעת
 מחמת צער החמור אסורה, וקשה על אמוראים אלו שהתירו לתת
 מרדעת. מתרצת הגמרא: לֹא – לא מדובר בברייתא באופן שיש מכה
 ומשום צער, אלא מדובר דְנִמְר – שנגמרה כבר הַמְכָּה, וְסָךְ ומפרכס
 רק מְשֻׁם תַּעֲנוּג, ולכן לא יטרח לצורך הבהמה, אך במקום צער
 יכול לטרוח, ומותר להניח מרדעת על גבי החמור מחמת צער הצינה.
 מוסיפה הגמרא להקשות על האמוראים שהתירו נתינת מרדעת.
 מקשה הגמרא: תָּא שְׂמַע – בא ושמע ראייה לענין נתינת מרדעת על
 גבי החמור בשבת מברייתא, בְּהִמָּה שְׂאֲחֹזָה דָם [ו-]שהתרבה הדם
 בגופה [אִין מַעְמִידִין אוֹתָהּ] בשבת בַּמִּים בְּשִׁבְלִי שִׁצְמָנָן בהם

ההלכה במחלוקת התנאים: **דַּרְשׁ רַבָּא, הִלְכָּה כְּרַבִּי אוֹשְׁעִיא**
 שהתיר להריץ את הבהמה, ולא גזרו שמא יתיר לשחוק סממנים.
 הגמרא מקשה סתירה מברייטא, על דין נוסף האמור בברייטא
 שהובאה לעיל (ע"א) **אָמַר מִר** – הובא לעיל בברייטא, **לֹא יֵצֵא הַזֶּבֶב**
כִּבִּים שָׁלוּ, וְלֹא עֲזִים כִּבִּים שְׁבַדְדִּיהֶן, מקשה הגמרא: **וְהַתְנִיחַ,**
וְיִצְאוּת עֲזִים כִּבִּים שְׁבַדְדִּיהֶן, מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב יְהוּדָה, לֹא**
קִשְׂיָא, הָא – הברייטא שאמרה שעזים יוצאות בכיס שבדדיהן,
 עוסקת באופן **דְּמִיתֵיהֶן** – שמהודק הכיס לדדי העז, ואין לחשוש
 שמא יפול ויבוא לטלטלו, **וְהָא** – והברייטא לעיל שאמרה שאין
 העזים יוצאות בכיס שבדדיהן, עוסקת באופן **דְּלֹא מִיתֵיהֶן** – כשאין
 הכיס מהודק לדדי העז, ויש לחשוש שמא יפול ויבוא לטלטלו.

רב יוסף תמה על תירוץו של רב יהודה ומתריך באופן אחר: **רַב יוֹסֵף**
אָמַר, תְּנֵי שְׁקֵלֶת מַעְלָמָא – וכי אבדת את כל התנאים מהעולם,
 שאינך מוצא תנאים שנחלקו בכך, הלא **תְּנֵי הִיא** – נחלקו בכך
 תנאים במשנתנו, **דְּתֵנִי (לעיל נב)**, **הָעֲזִים וְיִצְאוּת צְרוּרוֹת** – בכיס
 הקשור בדדיהן, **רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר כְּכֵלֶן** – בכל האמורים במשנתנו
 להיתר ובהן עזים צרורות, לפי שהן כמשוי, **חוּץ מִן הַרְחִילוֹת**
הַכְּבוֹנוֹת – הכרוכות בבגד שלא יטנף צמרן, שבהם התיר מפני
 שנחשב להן כתכשיט. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, כל המזכירים במשנתנו,
 מותרים לצאת בהם, לפי שאין הם משוי להם, אלא שהעזים **וְיִצְאוּת**
צְרוּרוֹת רק כשכוונתו **לִיבֹשׁ** את החלב שבדדיהן, **אָבָל לֹא כשכוונתו**
לְיִחְלָב – לקלוט את החלב. וכיון שמצאנו בזה מחלוקת תנאים, יש
 להעמיד כל אחת מהברייטות לפי שיטת תנא אחר, שהברייטא
 המתירה היא דעת תנא קמא במשנתנו, והברייטא האוסרת היא דעת
 רבי יוסי.

הגמרא מביאה תירוץ נוסף של רב יוסף ליישב את סתירת הברייטות:
וְאִיכְעִית אִימָא, הָא וְהָא – שתי הברייטות סוברות כרבי יהודה
 במשנתנו, **וְלֹא קִשְׂיָא, כָּאֵן** – הברייטא שאמרה שהעזים יוצאות
 בכיס שבדדיהן, עוסקת באופן שכוונתו היא **לִיבֹשׁ** את החלב, **וְכָאֵן** –
 הברייטא שאמרה שאין העזים יוצאות בכיס שבדדיהן, עוסקת באופן
 שכוונתו **לְיִחְלָב** – לקלוט את החלב.

הגמרא מביאה ברייתא שרבי יהודה מביא בה ראייה לשיטתו: **תְּנִיחַ,**
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה בְּעִזִּים שֶׁל בֵּית אֲנָמוּכַי, שֶׁהָיוּ דִּדְיָהּ נָסִין
– גדולים, ונגררו על גבי קוצים, וְעָשׂוּ לָהֶן בִּיסִין כְּדִי שֶׁלֹּא יִסְרְמוּ
דִּידֶיהֶן, וחיו יוצאים בכיסים אלו אף בשבת, וממה שהתירו לצאת
בכיסים אלו, מוכח שמותר לצאת בכיס העשוי ליבש, שכשם
שהתירו לצאת בכיסים העשויים להגן עליהן מהקוצים, וטעם ההיתר
הוא מפני צערן שלא יסרטו דדיהן, כך יוצאות גם בכיס שעשוי ליבש
את חלבן, מפני צערן שהחלב מכבישן.

אגב שדירהר הגמרא בענין דדים, מביאה הגמרא מעשה זה: **תְּנִי**
רַבִּנּוּ, מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁמֹתָה אֲשֶׁתּוֹ וְהִנִּיחָה בֶּן צִצְרִין לִינֵךְ, וְלֹא הָיָה
לוֹ שָׂכָר מִנִּינְקָה לִיתָן, וְנַעֲשֶׂה לוֹ גַּם וְנִפְתָּחוּ לוֹ בְּגוּפוֹ דִּדִּין בְּשִׁנֵּי
דְּדִי אֲשֶׁה, וְהִנִּיךְ אֶת בְּנוֹ. אָמַר רַב יוֹסֵף, כֹּא וְרָאָה כְּמָה נְדוּל אֲדָם
זֶה, שֶׁהָיָה נַעֲשֶׂה לוֹ גַּם כֹּזֶה. אָמַר לִיה אֲבִי לִרַב יוֹסֵף, אִדְרָבָה –
להיפך, כְּמָה נְרִיעַ אֲדָם זֶה שֶׁנִּשְׁשָׁנָה לוֹ סְדְרֵי בְּרָאשִׁית – הסדר
הנזוג בעולם, ולא זכה להוושע בדרך הטבע שיזדמן לו שֶׁכָּר
המינקת.

אָמַר רַב יְהוּדָה, כֹּא וְרָאָה כְּמָה קָשִׁים מְזוֹנְתֵיו שֶׁל אֲדָם כשֶׁהם
ניתנים בדרך הטבע, שֶׁהָיָה נִשְׁתַּנּוּ עֲלָיו (על אותו אדם) סְדְרֵי
בְּרָאשִׁית, ולא זכה שיפתח לו הקב"ה שערי שֶׁכָּר, כלומר, שיזדמנו לו
מעות למוזנות. אָמַר רַב נַחֲמָן, תִּדַּע – יש להוכיח שהם קשים,
דְּמִתְרַחֲשִׁי נִיפָא – שהרי נעשים נסים משמים להציל נפשות, וְלֹא

אָכְרוּ מְזוֹנִי – אך אין זה רגיל שיארע נס לברוא מוזנות לצדיקים
בביתם וימצאו חטים גדלות באוצרם.
 הגמרא מביאה מעשה נוסף שנחלקו בו אמוראים אם יש בו שבת: **תְּנִי**
רַבִּנּוּ, מַעֲשֶׂה בְּאַדָּם אֶחָד שֶׁנִּשְׁאָ אֲשֶׁה גִידְמָת – קטועת יד, וְלֹא
הַפִּיר כָּה שְׂגִידְמָת היא עד יום מוֹתָהּ. אָמַר רַב, כֹּא וְרָאָה כְּמָה
צְנוּעָה אֲשֶׁה זו, שֶׁלֹּא הַפִּיר כָּה בְּעֵלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּיא, אִין זו
מעלה לאשה, לפי שזו דְּרָבָה כְּכָף – כל אשה רגילה לכסות עצמה
וכל שכן זו שהיתה צריכה לכך, אֲלֵא רָאָה כְּמָה צְנוּעַ אֲדָם זֶה שֶׁלֹּא
הַפִּיר בְּאֲשֶׁתּוֹ שהיא בעלת מום.

שנינו במשנה: **זָכָרִים וְיִצְאִין לְבוּבִין**. הגמרא מבררת מהו 'לבובין'.
 שואלת הגמרא: **מָאי – מהו לְבוּבִין**. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב הוֹנָא,**
תוֹתֵיר – שני זכרים קשורים יחד שלא יברחו, ומותר להם לצאת כך
בשבת, ואין החבל שקושרם נחשב משא. כיון שהוא בא לשמורם
 שלא יברחו. מבררת הגמרא: **מָאי מִשְׁמַע דְּהָא לְבוּבִין לִישְׁנָא**
דְּקָרוּבִי הוּא – מנין לנו שלשון 'לבובין' משמעותו הוא קירבה וחיובור.
 משיבה הגמרא: **דְּכִתְיִב (שיר השירים ד ט) בדברי הקב"ה לכנסת ישראל**
'לְכַבְּתֵנִי אַחֲוֵתִי כְּלָה' – קרבתני אצלך מחמת נוי מעשיך.

הגמרא מביאה ביאור נוסף ב'לבובין': **עוֹלָא אָמַר, זָכָרִים יוצאים**
לבובין, היינו שמותר להם לצאת בעזר שְׁקוּשְׁרִין לָהֶם כְּנִגְדָּה לָבָם
כְּדִי שֶׁלֹּא יִפְלוּ (ו-יתנפלו) עֲלֵיהֶן וְאֵבִים, שדרך הזאבים לאחוז את
הבהמה שהם מתנפלים עליה, בלבה, ומותרים לצאת בו, משום
שהוא שמירה להם. תמזה הגמרא: וכי זָאבִים רק אֲזֻכָּרִים נָפְלִי
ואילו אֲנָקִיבוֹת לֹא נָפְלִי, ומדוע קושרים רק את הזכרים. מתרצת
הגמרא: אכן הזאבים מתנפלים רק על הזכרים, מִשּׁוּם דְּמִסְכְּנוּ בְּרִישׁ
עֲדָרָא – שהם הולכים בתחילת העדר. שוב משיבה הגמרא: וְכִי
הַזָּאבִין רק בְּרִישׁ עֲדָרָא נָפְלִי, ואילו כְּסוּף עֲדָרָא לֹא נָפְלִי. אֲלֵא
הטעם להתנפלות הזאבים על זכרים בלבד הוא, מִשּׁוּם דְּשִׁמְנִי –
שהם שמנים. שוב תמזה הגמרא: וּבְנִקְבוֹת לִיבָא שְׁמִנִי – וכי אין
נקבות שמנות. וְתו – ועוד קשה, מִי יַדְעִי בֵּין הֵנִי לָהֵנִי – וכי מבחינים
הזאבים בשעת התנפלותם בין שמנים לשאינם כאלו. אֲלֵא הטעם
שמתנפלים הזאבים רק על הזכרים הוא, מִשּׁוּם דְּקִיפִי חוֹטְמִיָּהוּ –
שהם מגביהים את חוטמם וּמִסְכְּנוּ כִּי דָּו – והולכים ומבטם פונה
לכאן ולכאן, ולפיכך מתקנאים בהם הזאבים, שסבורים הם שרוצים
הזכרים להלחם בהם.

ביאור נוסף ב'לבובין': **רַב נַחֲמָן כִּד יִצְחָק אָמַר, זָכָרִים יוצאים לבובין,**
היינו שמותר להם לצאת בעזר שְׁקוּשְׁרִין לָהֶן תַּחַת זָכָרוֹתֵן כְּדִי
שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנִּקְבוֹת ויעברו אותם, ואף שאין עושים להם כן
לשמירה שלא יברחו, מכל מקום מותרים לצאת בעזר זה, כיון
שעושים כן לצורך בריאותם וטובתם, והיא הוּא כמכלבש לאדם,
ואינו משא להם. מבררת הגמרא: מָמַאי – מנין למד רב נחמן בר
יצחק לפרש כן. משיבה הגמרא: למד כן מְדִקְתֵּי סִיפָא – ממה
שנאמר בסוף דברי המשנה, 'וְהַרְחִילִים יִצְאוּת שְׁחוּזוֹת, מָאי – ומזה
פירוש 'שְׁחוּזוֹת', שְׁאוּחוֹתֵי הָאֵלִיָּה שֶׁלָּהֶן לְמַעַלָּה – שקושרים את
זנבן על גבן שלא יכסה את ערותן, כְּדִי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן וְיַעֲבְרוּ.
וכיון שמסתבר להעמיד את הרישא והסיפא באותו ענין, למד רב
נחמן לבאר שלבובין היינו שקושרים להם עזר תחת זכרותן,
שלפירוש זה נמצא, שהרישא והסיפא עוסקים באותו ענין, שהרִישָׁא
עוסקת בקושר עזר לזכרים כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנִּקְבוֹת, וְהַסִּיפָא
עוסקת בקושר את זנב הנקבות כְּדִי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן וְיַעֲבְרוּ.

מבררת הגמרא: **מָאי מִשְׁמַע דְּהָא שְׁחוּזוֹת לִישְׁנָא דְּנִלְוִי הוּא – מנין**
משמע ש'שְׁחוּזוֹת' משמעותו לשון גילוי ערוה. משיבה הגמרא:
דְּכִתְיִב (משלי י ט) 'וְהִנֵּה אֲשֶׁה לְקִרְאָתוֹ'